

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postakártyaképzőztári csekkek és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPFÜLADÓDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Városi képviselőink programja.

(gh) Székelyudvarhely választó közönségének néhány nap múlva alkalma nyílik arra, hogy husz városi polgárt bizalmával megtszjeljen és hat évre a képviselői jogokkal telruházzon.

Mielőtt ezt a fontos, különösen most kiválóan fontos alkotmányos jogát gyakorolná közönségünk, szükséges, hogy minél behatóbb vizsgálódások előzzék meg magát a ténykedést, mely a választásban fog megnyilvánulni.

Kétségtelen dolog, hogy sokkal könnyebb gondot okozhat bárkinek egy országgyűlési képviselőjelöltre szavazatát leadni, mint a tiz város atya nevét magában rejtő egyik vagy másik szavazó-cédulát, az urnába bedobni.

Az országgyűlési képviselő-jelöltek ugyanis mindenkor valamelyik párt programját vallják és hirdetik magukénak s így mindenki már előre tisztába jöhet önmagával, hogy melyik jelölt mellett foglaljon állást.

Vizsont a városi képviselőjelöltek céljaival senki sem lehet előzetesen ismeretes. Tehát itt — ugyszólva — csak taláalomra adja szavazatát és hat éves megbizását a választó közönség. Sokszor bizony zsákban macskát is vesz, mert bizalmának letéteményesei, épen az ellenkező irányt szolgálják és legkevésbbé sem azt, a melyet megbizó polgártársaik érdeke követelt volna.

Ezt a rendszert is ideje lenne már megváltoztatni és a városi képviselőiséget bizonyos munkaprogram kitűzéséhez, valamelyes irány megszábasához lekötöni. Ilyen irányt, munkaprogramot úgy a jelöltek, mint a választók hivatva lennének megállapítani. Így, csakis ezuton tudna befolyást gyakorolni az összes közteherviselő polgárság a város közvetlenebb igazgatására.

Az eddig gyakorolt módszer egyébként is tarthatatlan. Ezt tovább így folytatni lehetetlen, mert végtelenül káros mindnyájunkra.

Mi részünkről ugyanis nem vagyunk legkevésbbé sem elragadtatva attól, hogy a pótdó csekély (!) 62 százalék, sőt — a „Székely-Udvarhely“ számszerű kimutatásai szerint — 68 százalék is lesz a jövő esztendőben. Nem vigasztal bennünket az sem, hogy más városok még többet is fizetnek. Ez igen gyenge érvelés.

Elvégre ha valaki beleugrik a gátba és ott fuldoklási gyakorlatokat tetszik neki végezni, ezt nekünk utánozni — nem lehet kötelelességünk, sem kedvünk.

A mostani polgármester városma-jor-tervezete sem olyan valami, ami ezt a szegény, végső fokig kiszípolyozott polgárságot kihuzza abból a rettenetes bajból, melyet a népszámlálással nyakába zuditottak.

No, de majd erről más alkalommal szólnunk. Most elsőrendű kérdés, hogy a város képviselőtestületébe olyan értelmi színvonalon álló, minden irányban befolyásolhatatlan husz rendes tag kerüljön be, aki teljes elszántsággal, bátor fellépéssel tudja és akarja e város pártatlanul közérdekű ügyeit szolgálani.

A választás titkos. Cédulákat azonban az egyes pártok és érdek-körök bizonyára osztogatni fognak. Ezzel szemben pedig a választó-polgárság minden tagja jogosult arra, hogy a markába nyomott cédulákat beható vizsgálódás tárgyává tegye és mandátumot biztosító szavazatát csakis azokra adja, akiket — saját felfogása, meggyőződése szerint — a városi képviselőiségre valóban érdemeseknek ismer és feltétlenül arravalóknak tart.

Nagy és messzekiható reformok előtt áll Székelyudvarhely város. A most kezdődő hat éves ciklus alatt, az idők kényszerítő hatásánál fogva, újra kell szülessék, mert évtizedes hanyagságokat, bűnös közönyösségeket kénytelen pótolni.

A mostani képviselőválasztástól függ nagyrészen, hogy milyen lesz a város jövőendő kepe. Ettől függ, hogy az évvégén megejtendő tisztujítás is miképen kerül majd megoldásra.

Ébredjen fel tehát a város választó polgársága és gondolkozzék a jelen állapotokon; gondolatának szálaait nyujtsa ki a multra és jövőre is, s akkor lehetetlennek tartjuk, hogy a helyes utat eltéveszse vagy azt megtalálni nem tudná.

Némuljon el minden érdek! Csakis e székely anyaváros közérdeke, jövőendő egészséges fejlődése, teherviselő polgárságának boldogulása legyen irányadó és akkor alkotmányos szent jogunkat: a képviselőválasztást jól ejtetjük meg s az így választottakra majd nyugodt öntudattal bizhatjuk egyenként és összesen köztvagyonunk hív, becsületes és igazságos kezelésének lelkiismeretes ellenőrzését.

A választást vezető elnökökre is hárul bizonyos feladat. Nem szabad megengedniök azt, hogy a polgárságot alkotmányos jogának gyakorlásában bárki is befolyásolhassa. Ezt pedig csak úgy akadályozhatják meg, ha a választási helyiségek környékét teljesen szabaddá teszik és nem türük el azt, hogy egyik-másik tulbuzgó önjelölt vagy kortes a választókat egészen az ajtóig kísérsje s különböző bölcse megjegyzésekkel molesztálja.

Ez ellen már most óvást emelünk és ha szükség lesz reá, sajtóbeli nyilvános ellenőrzési kötelelességünkben kifolyólag, utólagosan is kénytelenek leszünk az ilyen és ehhez hasonló visszaéléseket szóvá tenni.

OLVASSUK és terjesztük mindennél a függetlenségi lapokat! Ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért.

A székelypuccs 1877-ben

Irta: lengyelfalvi Orban Ottó báró.

(3 folytatás.)

En még akkor este felmentem Szentlélekre. A lovakat a szekérből kifogattam, kocsisommal a két lónak csupasz hátára felülve, felmentünk a lengyelfalvi „Aszalványbükke“ nevű havasi tanyára.

A lovak ott legeltek. Szándékunk az volt, hogy onnan elhajtsuk; ne kerüljenek csendörkézbe.

Gyönyörű holdvilágos éjszaka volt. Amikor az oroszhegyi határnak „Magyaró“ nevű helyére érkeztünk, nagy dübörgés, valamint kolompok zaja ütötte meg fülünket. Az erdő között egy szép tisztás mezőbe érkeztünk. Az összes lóállományt — négy darab kivételével — ott találtuk.

Egy farkas a lovakat a hálólhelyről, az akolból elütte s azok futásnak eredve, úgy jöttek felénk. Négy drb. közülök a többtől elszakadt, más irányba futott. Segesváron találták meg, a hol delizsánra használták fel.

A többi lovakat visszatereltük a tanyára. Onnan pedig virradat előtt a pálfalvi havason keresztül, lóhátról elhajtottuk őket Kúsmódre, a Pálffy Dénes birtokára.

A csendörök, ahogy mi a tanyáról eljöttünk, két óra múlva odaérkeztek a lovakért, de már nem találták ott.

A lovakat Kúsmódön az ismerős környékbeli birtokosok között tartásra kiosztottam és náluk is maradtak, mert a mikor visszakerültük azokat, azt mondták, nagyon szépen köszönik a lovakat, de még a török császárnak sem volt nagyobb szüksége, mint nekik azokra.

Ekkor már Balácsi Lajost, Lántzky Sándort és többeket elfogtak volt és Marosvásárhelyre szállították. Három hónapi fogság után helyezték őket szabadlábra. Engemet pedig az egész vármegyének szélében-hoszában kerestek, hogy elfogjanak.

Mikor Kúsmódre tovább akartam menni este kocsisommal lóháton átmentem Tarcsafalvára Pálffy Déneshez, hogy ott édes anyámtól és Bódog bátyámtól, kik reám vára-koztak, bucsut vegyek.

Vacsora után megkértem édes anyámat, hogy a következő éjszaka az otthon lévő négyes fogatomat küldje el nekem Kúsmódre, amellyel tovább meneküljek. A vasuton való menekülésemről már szó sem lehetett, mivel minden oldalról engem kerestek.

Zimankós, sötét este volt, édes anyámtól és bátyámtól bucsut vettem. Kocsisommal ismét lóra ültünk és Tarcsafalváról elindultunk Kúsmódre.

Mikor a Pálffy Dénes kapuján kimentünk, az engem kereső csendörörjáráttal a sötétben összeütköztünk. Felismertek. Azonban mielőtt magukhoz tértek volna, kocsisommal együtt jó lovainkat sarkantyuba kaptuk, a sötét mezőknek neki vágunk és a csendörök elől sikerült elmenekülnünk.

A mezőkön keresztül, ahol a járást jól ismertük, visszavonultunk Kúsmódre. A falu között a patak medrén mentünk fel a Pálffy Dénes udvarába.

A kocsis a lovakkal ott maradt az udvarban. En pedig kimentem Pálffy Dénesnek

a falun kívül levő cseresznyés kertjébe. Itt a pástorházba lefeküdtem és másnap estig ott tartózkodtam.

Estére jutva, édes anyám elküldötte négyes fogatomban 4 oroszhegyi telivér székely lóval Küsmödre. Én meg a háts lovakat küldöttem haza Lengyelfalvára.

Éjjeli 12 órakor Vasas Ferenc nevű kocsissal, aki végig hűséges kísérőm volt a menekülésem ideje alatt, Küsmödről elindultam Torboszlóra (Marostordam.), a hol két jeles 48-as honvédtiszt: Bereczky Sándor és Bereczky László laktak. Azt reméltem, hogy náluk egy darab időre biztonságban leszek. (Folyt. köv.)

Az erdélyrészi r. kath. státusgyűlés.

Az erdélyrészi róm. katolikus státus esütörtökön tartotta meg évi gyűlését szokatlanul nagy érdeklődés mellett Kolozsvárt. A gyűlés főérdeke volt a világi elnök megválasztása egyfelől, másrészt pedig Erdély népszerű főpásztorajubiláris évfordulójának ünneplése.

Te Deummal kezdődött a gyűlés. Az ünnepélyes szent misét Majláth gróf püspök celebrálta fényes segédlettel.

A gyűlést Lázár István gróf alelnök nyitotta meg és a püspökért küldöttség ment. A lelkes eljenzéssel fogadott püspököt Farkas Lajos t. b. előadó üdvözlötte oly formán, hogy a státusgyűlési tagok aláírásával ellátott diszalbum bevezető részét felolvasta.

Az üdvözlő beszéd és album átadása után a püspök mélyen meghatva és a szeretet és bizalom megnyilatkozásától egész megtiszteltetéssel mond köszönetet a szíves, kedves köszöntésért. Beszédében magyarizációját adta annak, hogy mint egyén és püspök miért kerül az ünnepeltetés. Mint egyén azért, mert amit tesz gyarló és tökéletlen ahhoz, amit tennie kellene. Akkor fogja szívesen venni az ünnepeltetést, ha azt látja, hogy az ifjuság megérti főpásztorának szándékát. Követni fogja a Krisztus evangéliuma szerinti életet. Ha a család a keresztény erényeknek otthona lesz, lelkipásztorai a megélhetés keserű gondjaitól megszabadulnak, ha mindenki olyan megelégedett és boldog lesz, mint ő, ha senkinek szemén nem lesz panaszkodó könnyecsepp, akkor szívesen fogja venni az ünnepeltetést.

Szűnni nem akaró eljenzés fejezte be a püspök szavait s azután Fejér Gerő státusi referens Kolozsvár sz. kir. város tanácsának üdvözlését olvasta fel, melyet a püspök a maga és a Státusgyűlés nevében is megköszönt.

Az üdvözlések után rákerült a sor a napirendre, melynek első részét a tanügyi jelentések képezték. Majd az új referens üdvözlése következett. Pál István apát-kanonok státusi előadónak hosszuidőn át viselt tisztségében kifejtett áldásos működéseért a státusgyűlés elismerését nyilvánította.

A székelyföldi kepe megváltása ügyében elfogadták Balázs András indítványát, hogy a székely kirendeltséget felkérjék az akcióban való részvételre, miután az egyházmegyébe sajnó esze, kiválóan székely-kérdés is.

Gróf Majláth püspök javaslatára báró Jósika Samut kikiáltották ujjal világi elnöknek.

Határoztak a státus főgimnáziumainak és így a székelyudvarhelyi főgimn. és fiúnevelő intézet építési költségeinek ügyében is.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

A fejlődő magyarság.

— Népszámlálás adatai —

A napokban Dr. Varga Gyula, az országos statisztikai hivatal igazgatója az Akadémia ülésén tárta fel az 1910. évi népszámlálás adatait és ismertette azt a fejlődést, melyet a magyarság 1880 óta tett, midőn a népszámlálás először tudakolta a nyelvi viszonyokat. Az 1910-iki népszámlálás az egész magyar birodalomban 10,050,000 magyar anyanyelvűt talált, míg 1880-ban a magyar anyanyelvűek száma csak 6,446,000 volt. Harminc év alatt hárommillióhatszáz ezerrel szaporodott a magyarság száma, ami 55.9 százaléknak felel meg, míg a nem magyar-ajkuak szaporodása ugyanazon idő alatt csak 17.8 százalékot tett. — Magában a magyar anyaországban a magyarság számaránya 44.6-ról 54.5 százalékra emelkedett.

A fölolvastó részletesen ismertette a magyarság helyzetét az idegen nyelvterületeken és az érintkező határokon, de különösen az oláhsággal érintkező vidékeken. A magyarság mindenütt tért hódít, kivéve keleti határait. Ezzel kapcsolatban nagy határozottsággal hangsúlyozza az erdélyi magyarság és szárság érdekeinek közönségét s hogy mily nagy szükség van a teljes megértésre. — Azután áttért a városok magyarosodásának ismertetésére. — A magyar anyanyelvűek aránya itt 1880 óta 56.8 százalékról 86.3 százalékra emelkedett. Érdekes, hogy a városokban a magyarság nemcsak a magyar nyelvterületen és a magyar nyelvhatárokon nyomult erősen előre, hanem még teljesen idegen nyelvterületeken is.

Előadó a magyarul tudást is részletesen tárgyalja. A népszámlálás alkalmával már tizenkét millió lélek beszélt magyarul. — A magyarságnak nemcsak a számbeli túlsúly, hanem a nagyobb kultúra is biztosítja a fensőbbeséget. Végül a birtokviszonyoknak a magyarságra nézve kedvezőtlen megoldásáról beszélt és a baj orvoslását sürgette.

Anniből is érdekesek ezek az adatok, mert kimutatják, hogy a magyarság már túlhaladta lélekszámban az ausztriai németiséget, tehát mi vagyunk a monarchia népei közt számra nézve az első helyen.

HIREK.

— **A szövetségelt ellenzéki pártok** Kossuth Ferenc elnökletével két napos értekezletet tartottak. Az ország házából gyalázatos módon kirekesztett ellenzék, utat-módot talált arra, hogy a mostani történelmi nagy átalakulások idején, a külügyi kérdéseket a maga hazafias szempontjából megvilágítsa. Minden egyes felszólalás remek volt és alkalmas arra, hogy a tévelygőket helyes utra térítse. Apponyi Alkert gróf memorandumja és nagyszabású, gyönyörű beszédei, mindenkit elragadtak. „Hiába beszélünk helyes külpolitikáról, ha nincsen megalapozva a nemzet belső állapota” — mondotta Apponyi. Majd erőteljes szavakban figyelmeztette a nemzetet, hogy új világ keletkezik körülöttünk és ebbe bele kell mindnyájunknak illeszkedni; a demokratikus áramlat elől nem térhet ki Magyarország sem. De figyelmeztette a hatalmon levőket is, hogy pénzzel, erőszakkal, terrortal lebet mandátumokat vásárolni, de nem lehet lelkesedést és igazi erőt kifejteni. Andrassy Gyula gróf szintén csatlakozását jelentette ki Apponyi memorandumához és a kormányt teszi felelőssé, hogy csak látszólagos ajánlatokkal nyújtja a válság rendezését. A munkapárti urak pedig csendőrköndön mögött, delegációs díj játszanak.

— **Szentpétery — postafőnök.** Beöthy László kereskedelemügyi miniszter Szentpétery Ferenc székelyudvarhelyi posta- és

távírásfőtisztet a gyulafehérvári I-ső számú posta- és távirdahivatal főnökének nevezte ki s e hivatal vezetésével megbízta. Szentpétery Ferenc Székelyudvarhelyt, a székely anyavárosban 1874. január 22-én született. A róm. kath. főgimnáziumban 1895-ben tett érettségi vizsgálatot. Ezután a budapesti posta- és távirdatiszti tanfolyamot végezte a millénárius évben. Szekszárdon volt posta- és távirdagyakornok, a honnan Abrudbányára postafőtisztnek nevezték ki. Majd Segesvárra kérte áthelyezését, később pedig Székelyudvarhelyre, szülővárosában kérekedett. Három évvel ezelőtt nevezte ki a kereskedelemügyi miniszter posta- és távirda főtisztnek, most pedig a gyulafehérvári I-ső számú posta- és távirdahivatal vezetésével bízta meg. Rendkívül kedves, jó modorú és kiváló tudású, pontos tisztviselő. Székelyudvarhely város társadalmi köreiből általánosan szeretett egyéniség. Előhaladását valóban megérdemelte s ennek mindenki ösztönösen örvend egyrészt, másfelől pedig távozását mélyen sajnálja városunk egész közönsége. Hisszük, hogy a kitüntetés-számba vehető állásnak Szentpétery Ferenc is csak úgy örülne igazán, ha szülővárosában maradhatna. Épen azért nem is búcsuzunk véglegesen, csak azt mondjuk: hozza Isten vissza pár év múlva miközénk!

— **A köztársaság és királyhűség** fontos alkotmányjogi kérdése felett döntött minap a szegedi ügyvédi kamara. A királyi ügyészség ugyanis a kamara előtt a köztársasági államforma hirdetéséért kért fegyelmi eljárást Dr. Nagy György ügyvéd, a „Magyar Köztársaság” szerkesztője és rendíthetetlen harcosa ellen. A kamara ebben az érdekes ügyben egyhangulag Dr. Nagy György jogi álláspontjára helyezkedett és kimondta, hogy a köztársasági eszme hirdetése összeegyeztethető a király iránti hűség esküjével. A válsztmány tagjai sorra bizonyították, hogy fegyelmi eljárásnak helye nincs, nemcsak az elvi okoknál fogva, hanem azért is, mert hiszen Dr. Nagy Györgyöt a független bíróság is fölmentette a vád alól. Ez a határozat mindenesetre precedensül szolgál a jövőre is, mert megakadályozza azt, hogy ügyvédet politikai nézetek miatt, üldözés érhesen.

— **Halálozás.** Nagysolymosi Konecz Gyula Máv. nyug. főellenőr, Nagysolymosi Konecz Ármán gyógyszerész testvére, e hó 13-án, életének 63-ik évében, hosszas szenvedés után csendesen elhunyt Székelyudvarhelyt. Temetése e hó 15-én d. u. fél három órakor, a ref. egyház szertartása szerint, általános részvét mellett történt meg. Halálát fia: Nagysolymosi Konecz Gyula, veje: Nagybörösnői Bartha Gábor szolgabíró, valamint nyolc élő testvére és széleskörű rokonság gyászolja.

— **A dalárdák kedvezményes utazása** Régen elismert tény a magyar dal kulturális hatása és befolyása. Mégis e téren messze hátra vagyunk maradv. Jövő évtől kerületi központok szerint tömörülnek az ország dalárdái. Székelyudvarhelyt is lesz egy ilyen központ. Az államnak feltétlenül érdekében áll, hogy a dalárdák működése minél intenzívebb és szélesebb körű legyen. Semmivel sem lehetne ezt jobban elősegíteni, mint azzal, hogy az egyes dalárdáknak hangversenykörutakon a lehető legnagyobb vasúti kedvezményes utazást biztosítsanak az arra illetékes miniszteriumok. Megérdemelnék azt ezek a kulturális tényezők, hogy egészen díjtalanul utazhassanak akkor, midőn székhelyükön kívül az ország bármelyik helységében hangversenyt tartanak. Ha a színészet állami segítséget és kedvezményes utazást élvez, a magyar dalos egyesületek működő tagjai, kik szintén a kulturát szolgálják egészen önzetlenül, — önként vállalt hivatásuk teljesíthetésére díjmentesen, vagy legalább vasúti önköltségi áron utazhassanak. Ha ez

meg lesz, akkor országszerte fölszendül a magyar dal és gyönyörűséggel tölti be magasztos szerepét minden tájon. Ajánljuk ez eszmét Zichy János gróf közoktatásügyi és Beöthy László kereskedelemügyi miniszterek jóakarataiba. (—gh)

— Az értékpapírok eladása részletfizetésre. A közforgalomba bocsátott értékpapíroknak részletfizetés mellett való eladásánál az a gyakorlat észlelhető, hogy egyes bankházak és pénzintézetek ügynököket alkalmaznak és ezeknek nyugtával ellátott kész részletivet adnak át eladás céljából. Ilyen eljárás mellett azután a részletivet kibocsátó cég a folyó számmal elátott iv kiállításával a vevő nevét és címét a részletfőkönyvbe nem vezetheti be. Egyik bankháznak eziránt tett kérdésére a kerületi előjárók értekezlete kijelentette, hogy a részletüggyről szóló törvény szerint utazó ügynökök által értékpapírokat részletfizetés mellett eladni tilos, tehát ennél az ügyletnél ügynökök, akár ugynevezett helyi, házaló, akár vidéki utazó ügynökök egyáltalán nem alkalmazhatók, következőképpen az említett gyakorlat a törvénybe ütközik és meg nem engedhető. Az az észrevétel, hogy a cégek ügynökök nélkül üzleteket ugyszólván egyáltalán nem is csinálhatnak, amennyiben a közönség önmagától nem vásárol részletfizetésre sorsjegyeket, a törvény világos rendelkezésével szemben figyelembe nem jöhet.

— Suba alatt. Minap egyik fővárosi újságíró sajtóperében Budapest polgárainak nevében az esküdtek kimondották, hogy suba alatt nem lehet üzleteket kötni, mert ez ellenkezik a polgárság érdekeivel. Ez az esküdtbírósi verdikt nem csak Budapestre, hanem Székelyudvarhelyre is vonatkozik, de — sajnos — itt még nem alkalmazzák... Ugy-e polgármester ur?...

— A legsúlyosabb adó életbelépeése. A hivatalos lap egyik közeli száma közli, a jövedelemadóról szóló 1909. évi X. törvény cikk végrehajtására vonatkozó 1911. évi 84000 számú utasítást, a melyet a miniszter végrehajtás végett megküldött az összes pénzügyigazgatóságoknak. Ez az utasítás fogja az új adótörvények végrehajtásánál a legnagyobb nehézségeket okozni, mert a jövedelmi adó nálunk teljesen új alapon van szervezve és ennek fizetésére ugyszólván minden élő ember kötelezve van, azok is, a kik más címen már adóznak és azok a jövedelmek is, a melyeket már más adó-nemmel sujtottak. A jövedelmi adó abban a formában, a hogy azt az utasítás szerint ki kell vetni és be kell hajtani, tulajdonképpen véve általános jövedelmi pótdadó jellegével bír, a melyet a már megadóztatott jövedelem után fog majd mindenki fizetni. Az adó progresszive emelkedik, adómentesen hagyja a 800 koronán aluli jövedelmet és 800 koronán felül száz koronánként egy koronával emelkedik 1600 korona összjövedelemig. Azontul fokozatosan 2, 3, 4, 6, 8, 10, 14, 16, 28 és így tovább mértani számsor szerint egészen 6000 koronáig. Ezt az adót fizeti a 120,000 korona jövedelmi összeg, míg ezentul 5000 koronánként 5 százalék fizetendő. Ezer koronáig az adó hat korona, 2000 koronáig 20, háromezzerig 38, négyezzerig 68, hatezerig 128, hétezerkétszázig 238 korona. Az adókvetés a legkörülményesebb módon történik és a hatóságoknak a legmesszebbmenő joga van a jövedelem kipuhatólására és ellenőrzésére, úgy hogy ez az adó lesz az összes adónemek között a legsúlyosabb és a legkellemetlenebb.

— Szomorú dalj énekelte e hó 15-én, a Székely Dalárda. Koronkya Ferenc cipész-mester, a dalárda gyönyörű tenorhangú tagjának ajkai örökre lezáródtak. Hosszas, nehéz kór emésztette a vézna testet, míg e hó 13-án a halál elragadta szerettei köréből. Temetésén a Székely Dalárda testületileg

vett részt és számos ipartársulat is lobogója alatt. A róm. kath. temetőbe helyezték örök nyugalomra.

— Az udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület f. hó 26-án (kedden) d. e. 10 órakor a vármegyei ház kistermében rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az egyesület helyi bizottságainak alapszabályzata tárgyalása kapcsán, a régi alapszabályokat módosítják s a vármegyében bevezetendő human és közművelődési akciót beszélnek meg. Tanítók, tanítónők és óvónőknek, a kir. tanfelügyelőség, abban az esetben, ha e közgyűlésen részvesznek, e napra szabadságot engedélyezett.

— Fegyverek és pisztolyok bejelentése. A közönség jól felfogott érdekében, ismételten hangsúlyozzuk, hogy a birtokában levő bármilyen pisztolyt vagy fegyvert a rendőrkapitányságnál mindenkinek be kell jelenteni. Az engedélyt — ha csak vadászjegy nélkül vadászatra nem használja — bárki elnyerheti. Ellenben az eltitkolás miatt igen súlyos büntetés jár, a mennyiben 15 napi elzárással és 200 K pénzbüntetéssel sújthatják. Az elzárás pedig pénzzel meg nem válttható.

— Szejkéért az alföldi tanítók. Mind nagyobb és nagyobb arányokat ölt a Szejke ügye az ország egyes vidékein. Mint örömmel értesülünk, legutóbb az óbecsei (Bácsun:) tanítók indítottak gyűlést határozatukból kifolyólag széleskörű mozgalmat, a tanítók fürdő és üdülő helyének Szejkén való megteremtése érdekében. Az ország minden vidékén, de különösen a gazdag Alföldön és Budapesten mint a hírlapokból gyakran olvashatjuk, igen élénk érdeklődéssel viseltetnek a tanítók e nagyszabású mozgalmára. E város közönsége csak örülni tud annak, hogy az ország tanítószolgálatának és általuk a nagy társadalom jó nagy részének is figyelme a mi értékes fürdőnk Szejke kiépítése ügyére van irányítva s azt a fejlődés útjaira indították tanítóink. Csak előre!

— A Székely Erdőipar vesztesége. A Székely Erdőipar Részvénytársaság az idén is veszteséggel zárta a mérlegét. Az előző esztendővel együtt a veszteség immár eléri az 1,176,242 koronát, ami a három millió koronára rugó részvénytőkének 36 százaléka.

— Értesítés. Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a téli időnyre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfira és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKIVITS JÁNOS utóda.

Méhészet.

Sz: 317—1912.

MEGHÍVÓ

az Udvarhelyvármegyei Méhész Egyesületnek folyó évi december 3-án d. u. 5 órakor Székelyudvarhelyen a Barkóczy Albert vendéglőjének nagytermében tartandó rendkívüli ünnepélyes közgyűlésére.

TÁRGY.

1. A gyűlést megnyitja Lányi Imre elnök.
2. Az országos kongresszus és kiállítás határozatait ismerteti Gál Imre.
3. Az országos kiállítás kitüntetettjeinek a jutalomdíjakat átadja Lányi Imre.
4. Himnus.

Gyűlés után közvetlen vacsora lesz. Egy teríték ára 2-40 korona. Ugy a gyűlésre, mint a vacsorára vendégeket szívesen látunk. Vacsorára szóló bejelentések az egyesület titkári hivatalához intézendők.

Székelyudvarhely, 1912. nov. 19-én.

Az elnökség.

Bivalytenyésztés.

Udvarhelyvármegye gazdaközönségét bizonyára érdekelni fogja a „Köztelek” mellékleteként havonta kétszer megjelenő mezőgazdasági közleményekből vett értesülésünk, mely a bivalytenyésztésről szól,

Ennek ismertetését azért is szükségesnek tartjuk, mert a „Székely-Udvarhely” már régebben foglalkozott a bivalytenyésztés fontosságával és a mostani értesülésünk eme régebbi álláspontunkat megerősíti.

Különben vármegyénk oklándi járásában a bivalytenyésztés kedvelt foglalkozás és óhajtott volna, hogy az összes községek felkarolják e hasznos állat meghonosodását.

A hivatkozott közlemény így szól: Transzkaukázus nyugati részében a legtöbb bivaly a Rion völgyében és a Fekete-tenger partjai mentén van, mert itt télen aránylag enyhe éghajlatot, nyáron pedig enyhülést találnak a folyókban, tavakban és ingoványokban. A bivaly kitűnő igavonó állat, erős és táplálkozásában igénytelen; a bivalytelen rendszerint nyáron borjazik és éppen ősszel adja a legtöbb tejet, midőn a másfajta tehének tejeleése többnyire erősen megcsappan. Nyáron a bikák a tehennel együtt legelnek, míg az igavonó bivalyok a következő takarmányozásban részesülnek: széna és szecska-zott szalma 30 kg., sőt azonfelül is és 1—2 kg. tengeri morzsolva, darálva vagy őrölve. A bivalytehének a borjazást követő két hét alatt napjában kétszer kapnak 1—2 kg. tengerit. Télen az állatokat különös gondossággal védett helyeken tartják, melyek a földbe vannak mélyítve és melyeknek falát trágyával és palával borítják.

Munkaképességük nagy. Egy bivaly könnyen elhuz egy 12 métermázsával megrakott, szekeret, sőt nagyobb terhet is elbír. A tehén tejhozama (a tejelesi idő legjobb szakában) napi 8—12 liter igen bővérű (4—7 százalék zsírtartalmu) tej; egy bivalytehén évi vajhozama a 80 kg.-ot is eléri. A vajat egyes vidékeken megsavanyodott tejből készítik; így különleges aromát kap és könnyebben tartható el.

E kiváló tulajdonságok folytán a bivaly a transzkaukázusi gazdaságoknak csakugyan nagyon becses állatjává vált és máris nagy elterjedtsége teljesen igazolva van. Sukum vidékén 13,700 bivalyt számlálunk, Sugdidban 6908-at, Kutaiban 2101-et, Sena vidékén 1508-at, Sciaropon táján 1305-öt, Osurgetiben 358-at, Racinban 62-t, Lekumban, Artvinban és Batumban pedig 40. 910, illetve 648, összesen tehát 27,610 darabot.

Sicoroff orosz tudós egy moszkvai folyóiratban ezen adatokból a bivalytenyésztésnek a Transzkaukázusban igen nagy jövőt jósol és hangsúlyozza az okszerű kitenyésztés és a jól vezetett tenyész kiválasztás szükségességét, mint amely gondoskodás folytán szerinte egyes vidékek kiváló tejelesű, másrészt pedig igen jó husállatfajtákat nyerhetnek, aminek nemcsak a Transzkaukázus, hanem Oroszországnak sok más vidéke is nagy hasznát látná.

LEGTARTÓSABB

húzott arótszálal lámpa.

Magyar

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Budapest, VI, Teréz-körut 36.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! HIRDESSEN tehát
a „Székely-Udvarhely“-ben

Udvarhelyvármegye Nemes Csailádjai. Szerkesztette: Pálmay József.
Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok círcereivel illusztrált mű, igen becses család-töréneti adatokat tartalmaz.

Húsarak — Orbán Balázsnál.

Van szerencsém a tisztelt fogyasztó közönség szíves tudomására hozni, hogy **kismészárszékemben** — Csató és Kun fűszerüzlete mellett a tejsoron mindennap a frissen vágott borjúhúsunk kilója 1 K 24 f, marhahús 1 K 20 f. sertéshús 1 K 64 f, herbécs-hús 60 f. Szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel: **Orbán Balázs** mészáros.

Eladó beltelkek.
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 512 szám alatti levő épületes beltelkek, örök áron eladó. Értekezni lehet a gör. káth. plebánia hivatalnál.

Bélyegzők és pecsétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bórnagykereskedők
Medgyes.
Legjobb beszerzési forrás természetaadtá valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. **Kitűnő sajáttermés és vörös borok.**

Milliók
.. használják ..
Köhögés
rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hőkhurut ellen
KAISER-féle
mell-karamellákat
a „három fenyővel.“
6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzókól a biztos eredményt igazolják.
Kiválóan kellemes ízű bönbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogárakban. **ZSETKEY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

5520—912. tkvi. sz.
HIRDETMÉNY.

Az oklándi kir. járásbírósa, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Oklánd** község-közhelyei- erdő legelőinek arányosítása következtében a teleggönyvi átalakításból folyó végleges tkvi bevezetés az 1869 évi 2579 I. M. rendelet értelmében befejezést nyert.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé hogy mindazok, kik az arányosítás illetve átalakítás következtében történt teleggönyvi bejegyzéseiben magukat sérelmesnek vélik ebbeli fel-folyamodásokat tartalmazó kérvényüket a teleggönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1913 évi május hó 20 napjáig bezárólag nyujtsák be mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött téves bevezetésekéből származó bármennemű igényüket jöhísemű harmadik személyek irányában többé nem érvénye-

sithetik, az említett bejegyzések pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

A kir. járásbírósa, tkvi hatóság. Oklánd, 1912. évi november hó 10 én.
KELEMEN s. k. kir. aljbíró.
A kiadmány hitelűl:
Wermescher kir. tkvezető.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bórnagykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

CLIMAX
nyersolajmotorok és lokomobílok 3-70 HP.
Magasnyomású nyersolajmotorok 5-150 ló-erőig ::
legelőcsőbb és legmegbízhatóbb üzemeltetést biztosítják. Üzemköltség légerőnként 1-2 fill. Allandóan zavartalan üzeml — Pénzügyőri felügyelet nélkül! Egyszerű kezelés! Sok száz gép üzemben!
Költségvetések és árlapok díjmentesen.
Bachrich és Társa betéltársaság motorgyári fióktelepe
Budapest, VI. ker.Váci-körút 59 a./b

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**
ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek
Betegh Pál könyvnyomató és könyvkötő-intézetében.

SZÉKELY-UDVARHELY
tisztá 48 as függetlenségi lap, Udvarhelyvármegye legelterjedtebb közönsége. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi ten
legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírósaági, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL** KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-
PAPIROSOK
vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másológópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papír-különlegességek. Kártyapapírok.
Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros
KÖNYVNYOMDÁJÁT
mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá **könyvkötészetét**
honnan izléses munkák a legelővidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

A hazai és külföldi jeles írók művei. ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megye **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másológópapírok, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notések), pénztár tömbök (Block), dárcsa és szelvénykönyvek.

Irkák, füzetek,
jegyzetkönyvek, hangjegyfűzetek, rajzfűzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegy-tárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények. okmány és írománytáskák.

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszáruk, dísz-tollszáruk. Író- és másológópapírok, fekete, színes és másológópapírok (crayonok), zsebironok, esavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másológópapírok, színes, vegy- és ruhajlező-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, foittiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hang-góló-sípok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

Körzők,
vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, dísz-tintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.